

ВПЛИВ КВЕБЕКСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ НА ЗАГОСТРЕННЯ ФРАНКО-КАНАДСЬКИХ ВІДНОСИН У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 60-ІХ РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

Фік Олексій,
здобувач вищої освіти першого рівня
історичного факультету
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
e-mail: olexiyfik@gmail.com

Науковий керівник: **Костюк Леся,**
кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

Відносини Канади та Франції завжди були дружніми й партнерськими, що підтверджується їхнім союзництвом у світових війнах, співпрацею в міжнародних організаціях, спільною демократичною традицією та належністю до західного світу. Проте ситуація змінилася з другої половини 60-х років ХХ ст. і це було пов'язано із Квебекським питанням.

Метою цієї статті є аналіз впливу квебецького національного питання на франко-канадські відносини наприкінці 1960-х рр., у тому числі розгляд візиту президента Франції Шарля де Голля до Канади в 1967 р., його підтримки квебекського сепаратизму та реакції канадського уряду.

Завдання: дати оцінку ролі Франції в розвитку квебекського націоналізму, розглянути реакцію канадського уряду на втручання Франції в канадську політику, встановити вплив подій 1960-х років на змінення позицій Квебеку на міжнародній арені та формування канадської ідентичності.

Вивчення франко-канадських відносин, особливо в контексті квебекської проблеми, почало привертати увагу вчених у середині ХХ ст. Одним із головних питань, які обговорюються в літературі, є втручання Франції у внутрішні справи Канади в період після Другої світової війни, особливо в 1960-х роках, коли Шарль де Голь підтримував сепаратистські настрої в Квебеку. У роботах таких авторів, як Л. Берньє [1], П. Уайт [8], А. Пейрефіт [5], детально аналізується як вплив Франції на розвиток політичної ситуації в Квебеку, так і реакція канадських урядів, зокрема уряду П. Трюдо. Інші праці, як-от дослідження Е. Блека [2], зосереджуються на загальних тенденціях франко-канадський

Найбільш гостро квебекське питання в канадсько-французьких відносинах стояло в 1967–1968 рр. Тоді, як основний «подразник» виступала французька сторона в особі де Голля, котрий прагнув «підштовхнути» Квебек до незалежності. Так, 24 липня 1967 р. де Голль прибув до Канади із офіційним візитом. Зауважимо, що свою офіційну промову в Монреалі завершив словами «Хай живе вільний Квебек!». Ці слова в канадському суспільстві викликали бурхливу реакцію: частина франко-канадців сприйняла їх з ентузіазмом, а частина – більш стримано; англо-канадське співтовариство – обурено [5, с. 105–106]. Також президент Франції наголосив про те, що «Канада завжди мала особливі стосунки з Францією» і «надає найбільшого значення дружбі з французьким народом» [6, с. 277]. Всі ці непорозуміння змусили де Голля перервати своє перебування в Канаді, а в 1967 р. квебекському прем'єру Д. Джонсону було недвозначно дано зрозуміти, що Париж готовий підтримати Квебек у разі проголошення суверенітету [7, с. 50].

Річ у тім, що в 1967 р. Шарль де Голль декілька разів публічно висловлювався з приводу «недосконалості» та «неміцності» державного устрою Канади, необхідності «зміни його структури» та «досягнення Квебеком рангу суверенної держави» [4, с. 47].

Слід відзначити, що Францією у лютому 1968 р. в Лібревілі (Габон) було організовано конференцію міністрів освіти франкомовних країн, де було запрошено представників Квебеку. Так, представники Квебеку були залучені до міжнародного франкофонного співробітництва та опинилися «за одним столом» із суверennими державами. Проте уряд Д. Джонсона розглядalo цю співпрацю: як засіб посилення політичних позицій провінції та всього франко-канадського співтовариства в Канаді; як важиль тиску на федеральний центр, але не як засіб досягнення суверенітету [1].

Зауважимо, що канадський федеральний уряд з тривогою стежив за діями французького президента, котрий відкрито звинуватив де Голля у спотвореному трактуванні канадських реалій та втручанні у канадську політику [2, с. 231]. Більш жорстку позицію в цьому питанні зайняв уряд П. Трюдо, котрий у 1968 р. опублікував матеріали розслідування справи Ф. Російона (представника французького Високого комітету із захисту та поширення французької мови), котрого було звинувачено у підривній діяльності [3, с. 50]. Одночасно, П. Трюдо постійно наголошував на своїй зацікавленості у розвитку «блізьких відносин» між Францією та Канадою в цілому, а також між Францією та франко-канадською спільнотою зокрема [8, с. 231].

Висновки. Таким чином, події 1960-х років стали переломним моментом у канадсько-французьких відносинах. Візит Шарля де Голля до Канади та його підтримка квебекського сепаратизму посилили

напруженість між країнами та прискорили розвиток квебекського націоналізму. Хоча Франція не досягла своєї мети, ці події суттєво вплинули на формування сучасної канадської ідентичності та зміцнили позиції Квебеку на міжнародній арені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bernier L. De Paris à Washington. La politique internationale du Québec. Sainte-Foy: Les Presses de l'Université du Québec, 2016. 173 p.
2. Black E. Direct Intervention: Canada–France Relations, 1967–1974. Montreal: McGill–Queen's University Press, 2017. 203 p.
3. D'Allemagne A. Manifeste du Rassemblement pour l'indépendance nationale, Octobre 1960. La Bibliothèque indépendantiste. URL: http://biblio.republiquelibre.org/Manifeste_du_Rassemblement_pour_l'indépendance_nationale (дата звернення: 05.03.2025)
4. Dickinson, J.A., Young, B.J. Brève histoire socio-économique du Québec. Montréal: Septentrion, 2003. 452 p.
5. Peyrefitte A. C'était de Gaulle. Tome 3, «Tout le monde a besoin d'une France qui marche». Paris: Editions de Fallois–Fayard, 2020. 680 p.
6. Paquin S., Beaudoin, L., eds. Histoire des relations internationales du Québec. Montréal: VLB éditeur, 2016. 357 p.
7. Québec: État et société / Sous la direction d'Alain-G. Gagnon. T. 2. Montréal: Québec-Amérique, 2013. 588 p.
8. White P. The Political Future of Québec Francophones. Ottawa, 2016. 131 p.